

ΑΓΓΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΕΔΓΚΑΡ ΠΟΕ

Κανένας απ' όσους παρακολούθησαν το φριχτό πείραμα, δέν θάθελε να μιλήση ποτέ γιά ό,τι είδε και άκουσε.

Μά γράφηκαν σχετικώς τόσο πολλά—τά περισσότερα ψέμματα—ώστε είμαι αναγκασμένος σήμερα να μιλήσω, και να διηγηθώ ξερά-ξερά τά γεγονότα, όπως έγιναν πραγματικά.

Καταγίνομαι χρόνια μέ τόν ύπνωτισμό, κι' όλο τόν τελευταίο καιρό, ένα ζήτημα κυρίας μέ άπασχολούσε: Τό ό,τι ποτέ κανείς δέν επιχείρησε να ύπνωτισή έναν έτοιμοθάνατο... "Έναν άνθρωπο πού να βρίσκεται κιάλιας στό στενό πέρασμα πού χωρίζει τή ζωή από τήν άνωπαρέξια...

Τι παράξενα άποτελέσματα μπορούσε τάχα νάχη ένα τέτοιο πείραμα; Τι θά μπορούσε τάχα να μάς άποκαλύψη ένα γρήγορο βλέμμα στην βαθείά, στην άπέραντη θάλασσα του 'Αγνώστου, πού ζύνει σάν όκειανός τό μικρό νησίκι τής τιποτένιας γνώσης μας: Τήν έρημο τ' 'Αγνώστου, όπου ο άγέρας είνε θανατερός, όπου τ' ανθρώπινο μυαλό μας σταματάει...

Πάντως, ατή ή ιδέα μου κόλλησε και δέν μ' άφηνε μέρα-νόχτα... Κυρίας από τότε πού νόμισα πώς βρήκα τό κατάλληλο μέντιομ γιά τό πείραμα... Φυσικά, καταλάβατε πώς μιλω γιά τόν κ. Βάλντιμαρ... Φαντάζομαι πώς πολλοί θά θυμούνται τόν διευθυντή τής 'Εθνικής Βιβλιοθήκης... Πάντως, είνε ο πρώτος πού παρουσιάστηκε στό μυαλό μου, όταν σκέφτηκα στά σοβαρά πώς αυτό τό πείραμα μπορεί να γίνει...

Η φυματίωση τόν είχε σκάψει βαθειά και ύπομονετικά... Μπορούσε βέβαια να κυκλοφορή και να μιλή όπως όλος ο κόσμος. Ο θάνατος όμως φάλιαζε μέσα του, μέρος αναπόσπαστο του έαυτού του... Και δέν είχε πειά καμιά έλπίδα σωτηρίας ή γιγερίας...

Τόξερε κι' ο ίδιος, άλλα δέν φαινόταν να παρασκοτιζεται, και μύθοσε γιά τό γρήγορο τέλος του, σάν νάταν τό πιο άπλό πράμα του κόσμου.

Τού μλησα ειλικρινά γι' αυτό πού σκεπτόμουν... Μέ άκουσε μέ μεγάλο ενδιαφέρον, και στό τέλος προσεφέρθη μόνος του να τόν χρησιμοποιούσω γιά τό πείραμα. Δέχτηκε. "Η γερή του φιλοσοφία μ' έκανε να μην έχω τύψεις... Συμφωνήσαμε μάλιστα πώς όταν θάνοιωθε τό θάνατο να πλησιάση, θάστελνε να μέ ειδοποίηση...

Και να τό μπλιετακι πολλαθα εδω και μερικους μήνες:

"Αγαπητέ μου,

Καρός νάθης. Οι γιατροί μου Δ. και Ρ. νομίζουν πώς δέν θά ζήσω παραπάνω από άποψη τά μεσάνυστα... "Έτσι μου φαίνεται και μένα..."

ΒΑΛΝΤΙΜΑΡ

Τό σημείωμα αυτό τόλαθα μισή ώρα μετά τό γράφιμό μου, κι' ύστερα από ένα τέταρτο ήμουνα στό δωμάτιό του...

Τό πρόσωπό του είχε τό ξεχωριστό εκείνο χαλκοπράσινο χρώμα τών έτοιμοθανάτων, και ή άδυναμία του ήταν τρομαχτική.

"Αν και ο σφυγμός του μόλις άκούγεται, εί-

χε όλα τά λογικά του, και φαινόταν πώς καταλάβαινε τί λέγαμε. Πήρα ιδιαίτερώς τούς γιατρούς, και τούς ρώτησα:

"Η γνώμη των ήταν πώς δέν θά ζούσε παραπάνω απ' τά μεσάνυχτα..."

"Ήταν Σάββατο... 7 ή ώρα.

"Όταν έφυγαν οι γιατροί, άρχισε να μέ ρωτά με μεγάλο ενδιαφέρον γιά τό πείραμα, κι' επέμεινε ν' άρχίσουμε άμέσως...

Στήν άρχή, βρήκα πώς ήταν ένωρίς, μά άμέσως άλλαξα γνώμη.

Συγχρόνως έτuche νάρθη κι' ένας φίλος μου φοιτητής τής 'Ιατρικής, και άφού έβαλα τόν Βάλντιμαρ να βεβαιώσει μπροστά του ό,τι συμφωνούσε να ύπνωτισθί, άρχισα...

"Ήξερα τόν τρόπο πού τόν επηρέαζε περισσότερο..."

Πέρασα άργά τό χέρι μου στό μέτωπό του, και βύθισα τό βλέμμα μου στό μάτια πού άρχιζαν να θολώνουν...

"Ο φοιτητής πού παρακολουθούσε, μου ειπε πώς είχε άρchiσει κιάλιας ή άγωνία..."

Τά μάτια του γινόντουσαν όλοένα και πιο θολά, και ή άναπνοή του άργή και δύσκολη... σάν ρόγγος...

"Ύστερα από ένα τέταρτο, ο ρόγγος έπαψε σχεδόν έντελώς και ή άναπνοή του έγινε πολύ άδύνατη..."

Τά μάτια πήρανε τήν έκφραση πού βλέπουμε στους ύπνοθάτες. Σε λίγο δέ τά βλέφαρα τρεμόπαιζαν, και τά μάτια έκλεισαν...

"Όπως παρατηρήσανε κι' οι δυο γιατροί πού είχαν έντομεταξύ εναλλάθι, ο άρρωστος είχε πέσει σε κατάσταση μαγνητικής καταληψίας. "Η ώρα ήταν ακριβώς μεσάνυχτα..."

Τόν άφήσαμε έτσι ως τις τρεις τό πρωί...

Τότε μέ τήν συγκατάθεση τών γιατρών, θέλησα να του κάνα μια έρώτηση.

—Κύριε Βάλντιμαρ, ειπα, κοιμάσθε;

Δέν μου άπάντησε άμέσως... Τά χείλη του έτρεμαν ελαφρά, καθώς έκανε μια προσπάθεια να μιλήση... "Αναγκάστηκε να έπαναλάβω τήν έρώτησή μου τρεις φορές. Στήν τρίτη, τά βλέφαρα ύψώθηκαν κι' άφησαν να φανή τό άσπράδι τών ματιών... Μ' ένα ψιθύρισμα πού μόλις άκούγεται, άπάντησε:

—Ναι... κοιμάμαι τώρα... Μή μέ ξυπνάτε... "Αφήστε με να πεθάνω έτσι..."

—Πονάτε, κύριε Βάλντιμαρ;

"Η φωνή του ήταν ακόμη πιο σθημένη από πριν.

—"Αν πονά; "Όχι—πεθαίνω..."

Πέρασε ακόμη μια ώρα...

Δέν μπόρεσα ν' άντισταθώ στον πειρασμό, και τού έκανα μια τρίτη έρώτηση:

—Κύριε Βάλντιμαρ, κοιμάσθε ακόμη;

—Ναι... Πάντα... κοιμούμαι...πεθαίνω..."

Ατή ήταν κι' ή γνώμη τών γιατρών. Γι' αυτό και μέ συμβούλεψαν να τόν αφήσω να πεθάνη ήσυχα...

Πάντως, γιά τελευταία φορά, έπανέλαθα τήν προηγούμενη έρώτησή μου...

Μά κε' πού μιλούσα, μια άλλόκοτη άλλαγή γινώταν στό πρόσωπό του ύπνωτισμένου...

Τά μάτια του γύριαν μέσα στις κόγχες τους,

και το χαλκοπράσινο πρόσωπό του, έγινε ακόμη πιο μουντό, πήρε το χρώμα της μουχλιασμένης περγαμίνης.
Μιά άπαισία σύσπασε σήκωσε το άπαινο χείλος, κι' έκανε να φανούν τα δόντια της πάως όδοντοστοιχίας...

Η γλώσσα τότε φάνηκε κατάμαυρη και φουσκαλισμένη...
Όλοι όσοι ήταν μπροστά, ήταν συνθιβεμένοι στη φρίκη του θανάτου.

Μά το θέαμα του Βάλντιμαρ ήταν τόσο άποικροτικό, που όλοι τραβηχτήκαμε μακριά απ' το κρεβάτι...

Οί γιατροί, αφού βεβαιώθηκαν πως είχε έλθει το τέλος, έτοιμαζότουσαν να φύγουν, όταν ένα άλλόκοτο ανατριχιαστικό τρομουλάισμα της γλώσσας του, μάς έκανε να σταματήσουμε...

Και τότε απ' το όρβανοίχο στόμα, βγήκε μια φωνή που θάταν τρέλλα να θελήσω να την περιγράψω... Μπορεί βέβαια να μεταχειριστώ μερικά επίθετα. Νά πώ πως ήταν φραγνή, τσακισμένη, υπόκοψη... Μά ή φρίκη της—ή άνειπωτη φρίκη της—δεν μπορεί να περιγραφη, γιατί τέτοια ήχοι, ποτέ, όχι, ποτέ δεν έτάραξαν άλλότε το τρομαγμένο αυτί της άνθραπότητας... Φανόταν σαν ναφτανε στην άκρη μας, μέσα από ένα βάραθρο φρικιαστικό... Από ένα πηγάδι αφάνταστα βαθύ...

Ο Βάλντιμαρ μιλούσε... Και—ω φρίκη!—άκούγαμε καθαρά από του έλεγε, απανώντας στην τελευταία μας ερώτηση...

—Ναι... όχι... κοιμήθηκα... μά τώρα... τώρα... είμαι πεθαμμένος!

Κανένας απ' όσους ήταν μπροστά, δεν μπορεί ν' άρνηθη την άπερίγραπτη, την τρομαχτική έντύπωσι που μάς έκαναν αυτά τα λόγια...

Ο φοιτητής λιποθύμησε και οι νοσοκόμοι φύγανε πανικόθλητοι...

Οί γιατροί τρέξαμε στο κρεβάτι και εξέτασαν προσεχτικά τον Βάλντιμαρ. Ήταν πεθαμμένος... Άληθινά πεθαμμένος... Δεν όπρησε καμμιά απόλυτως άμφιβολία γι' αυτό...

Τό μόνο που έδειχνε πως ή μαγνητική μου επίδρασι εξακολουθούσε άκόμη, ήτανε ή παλμικές δονήσεις της γλώσσας...

Έτσι πέρασε μια όλόκληρη μέρα, χωρίς να ξέρουμε και μες τι να σκεφθούμε...

Ήταν φανερό πως ό θάνατος, ή μάλλον ή συνέπειε αυτού που όνομάζουσε θάνατο, είχαν σταματήσει έξ αιτίας της ύπνωτιστικής καταστάσεως του μέντιου...

Και μάς φάνηκε καθαρά πως... τό να ζυηήσουμε τον Βάλντιμαρ δεν θάχε άλλο άποτέλεσμα, από τό να φέρομε γρηγορότερα τό τέλος, και να επιταχύνουμε την άπούνθωσι...

Αυτό κράτησε έφτι ά όλόκληρουως μήνες...

Κά μόλις την περασμένη Παρασκευή άποφασίσασα να έπιχειρήσουμε τό πείραμα του ζυηηματος...

Μαζευτήκαμε όλοι στο σπίτι του πτώματος. (Πώς, πως άλλούως να όνομαίωσ αυτό τό ανθρώπινο κορμί, που κοίταν με σταυρωμένα χέρια, και με μια γλώσσα μόνο ζωντανή, που έκαμε στην προσπάθειά της να μιλήσ;) Κάνοντας την έπιθυμία των γιατρών, γιά τελευταία φορά, τόν ρώτησα:

—Κύριε Βάλντιμαρ, μπορείτε νό μου πητε τί αισθάνεσθε; Τι θέλετε;

Η γλώσσα τρομουλάισε, ή μάλλον στροφογύρισε σπασμοδικά από στόμα (ένω τά σαγόνια και τά χείλη έμειναν τελείως άκίνητα) και στο τέλος ή ίδια φοιχτή φωνή έθόγγυσε:

—Γρήγορα—γρήγορα—κοιμήστε με—ή γρήγορα—ζυηηήστε με—γρήγορα...—Σ'αξ λέω πως είμαι πεθαμμένος!

Θέλησα όττα να επιδράσω στά μάτια του...

Έκανα ό,τι έπρεπε, και τό πρώτο σύμπτωμα πως γύριζε στη ζωή, ήταν να κατεβούνε ή βριδές προς τά έμπρός...

Μά την ίδια στιγμή, οι βολβοί λούωναε, εξαφανίστηκαν σ' ένα θρόμβικο κειτρινόπιχο ύγρό...

Νευριασμένος, έλάθηκα μ' όλη μου τή δύναμι, όλη μου τή θέλησι να τον ζυηήσω...

Μά αυτό που συνέβηκε τότε, κανένα άνθρώπινο δεν θά μπορούσε να τό περιμένη... Πάει μακριότερα από κάποο πιθανόντητα...

Ένώ έκανα τά μαγνητικά περάσματα που έπρεπε, μέσα σ' άπαισία, τ' ανατριχιαστικά, τά πείθημα τά θογγιτά της γλώσσας...

«Πε-θαμ-μένος!... Πε-θαμ-μέ-νος!»

Όλο τό σώμα του Βάλντιμαρ—μονομιάς—άπότομα—κομματι-

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΟΝΕΙΡΑ ΠΟΥ ΒΓΗΚΑΝ ΑΛΗΘΙΝΑ

Τί πίστευαν ό Άριστοτέλης, ό Ίπποκράτης κι ό Γαληνός γιά τά όνειρα. Πώς τυφλώθηκε ένας Ρωμαίος στον ύπνο του. Πώς ό πατέρας του Γαληνού έκανε τό γυίο του γιατρέ. Τό όνειρο του Γαληνού και ό πνεύς του ήπατος. Τό προφητικό όνειρο του Πινδάρου, κτλ.

Οί άνθρωποι πρόγονοί μας Ίπποκράτης, Άριστοτέλης και Γαληνός ήσαν οι πρώτοι που μελέτησαν τά όνειρα και προσπάθησαν να τους δώσουν μια εξήγησι. Έτσι ό Ίπποκράτης, μεταξύ των άλλων παρατηρήσεών του, κάνει και την ακόλουθη: «Τά πρόσωπα που ήσαν στο όνειρό τους ότι ήτθαν κάποιο καθαρισμό, λυθαίνον, μόλις ζυηηθούν, ... κ ένωσι ! Η ύπνοβολή γίνεται κατά τη διάρκεια του όνειρου και πραγματοποιείται στο ζύτημα. Η εικόνα που άποκτινώνεται στα ζύηματα του έγκεφαλου έπενεργεί στον οργανισμό και ή πράξη γίνεται κατά την αφύπνισια.

Μετά τους τρεις μεγαλοφρείς αυτούς άνδρες και άλλοι μεγάλοι Ιατροί και συγγραμείς γενικάς της αρχαιότητας έμελέτησαν και περιέγραψαν διάφορα όνειρα.

Ο Πίνδος, παραδειγματος χάριν, αναφέρει ότι ό Κορινθίος Ρουγγίνος είδε κάποτε στο όνειρό του πως τυφλώθηκε και πήραται τό πρώτο ζύηησε τυφλός. Ο διοστιγής Ρωμαίος είχε προσβληθεί κατά τη διάρκεια του ύπνου του από άμιαύωσι, κι' έτσι ήσασ τό φόσ του.

Ο πατέρας του Γαληνού, ό Νίκων, ό οποίος ήταν βαθύλόπος κι' ένας από τους σοφιστερούς αρχαίεταους της αρχαιότητας, σκεπτόταν να κάνει τό γυίο του έπισης άρχιτέκτονα. Μία νύχτα όμως είδε ένα όνειρο, τό οποίο τον πείστηκε να σπουδάσει τό γυίο του γιατρό. Ο Νίκων πιστεψε στο όνειρο, κι' έτσι ή άνθρώπινης, χάρις σ' ένα όνειρο, απέκτησε τον Γαληνό, μια δόξα για την Έλλάδα και μια κοινή της Ιατρικής επίσημη.

Ο Γαληνός έπίστευε στα όνειρα. Τό διακίνησε αυτό σαφέστατα, σε πολλά μέρη των έργων του. «Κάποιος άνθρώπος—γράφει—είδε μια νύχτα στο όνειρό του ότι ό ένας από τους μηρούς του απολυθώθηκε. Και πράγματι, ύστερα από μερικες ήμερες τό μέρος αυτό του σώματός του προσβλήθη από παράλυσι» !.

Κάποτε ό ίδιος ό Γαληνός, έπιμερόντας από σφοδρό πόνο του ήπατος, όνειρεύτηκε τον Άσκληπό, ό οποίος τον συμβούλευσε να άνοήξει την άτηρία έκείνην, ή οποία βοίσεται ανάμεσα στον δείχτη και στο μεγάλο δάχτυλό μας. Ο Γαληνός, μόλις ζύηησε, χωρίς κανένα διαταμό, έκανε την έγχείρησι και θεραπειήθηκε έντελώς.

Είνε γνωστά και δυό όνειρα προφητικά, που άπορούν και τά δυό τον Πινδαρο.

Ο Πινδαρος είδε κάποτε στον ύπνο του την Περσεφόνη, την θεότητα του Άδου, ή οποία του παραπονήθηκε ότι ενώ ζύηησε

όλους τους θεούς, μονάχα αυτήν έξέχασε να ήμνήσει, και τί ήθε έπιτέλους και ή σειρά της. Αουλόν, δεκα μέρες μετά τό όνειρο αυτό, τό οποίον είχε προσέξινεσι τρομική έντύπωσι στον γέρο παιό ποιητή, ό Πινδαρος έγραψε από τον κόσμο και πήγε στο δώματα της Περσεφόνης, γιά να γράψη φαίνεται εκεί την όδη του προς αυτήν.

Άλλά καταλαμνικότερο και προφητικότερο είναι τό όνειρο, που είδε σκεδόν συγχρόνως στις Θήβας μια συγγενή του μεγαλειέτηρον ήμνογράφου των αίωνων. Αύτή είδε στον ύπνο της τον Πινδαρο να τραγουδά έναν ύμνο προς την Περσεφόνη και τόσο τραμάζε, ώστε σηκόηθε άμέσως και τό να γράψει. Το όνειρο όμως επαλήθευσε τόσο γρήγορα, ώστε μόλις πρόφτασε να τό μάθη ό Πινδαρος.

Ο Πλούταχος αναφέρει στον «Βίο του Διονυσίου», ότι κάποιος έδορευς είδε στο όνειρό του πως έκοβε τό λαμό του Διονυσίου του Τυρόννου. Όταν τό ήμαθε αυτό ό φιλόστατος βασιληάς, σκέφτηκε ότι ό έδορευς δεν θάβλεπε τέτοιο όνειρο, άν δεν έκανε στο ζύητο τον τέτοους σκέψεις, και άμέσως διάταξε τη θανάτου του.

άτηκε—έλουσε—όσπισσε κυριολεκτικά μέσα στα χέρια μου...

Και μπροστά στα μάτια μας δεν έμεινε, παρά μια θρωμερή, άμορφη μάζα, σκεδόν ρευστή—μά άποικροστικά πηχτή μάζα σά που πτώματος, θαμμένου προ έφτά μηνών...

ΕΔΓΚΑΡ ΠΟΕ

Ο Έβγκαρ Πόε